

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ
આર/ફર્ટ અપીલ નં. ૧૧૮૦/૨૦૨૨

મંજૂરી અને સહી માટે:
માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી હસમુખ ડી. સુથાર

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના
	√	

=====

રિલાયન્સ જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કો. લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

મૂળચંદ કુંચંદ ખુહા અને અન્ય

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફે સુશ્રી કીર્તિ એસ. પાઠક (૯૯૬૬)
પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રી નિશિત એ. ભાલોડી (૯૫૯૭)
પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૨ તરફે રૂલ બજાવાયેલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી હસમુખ ડી. સુથાર

તારીખ: ૧૯/૧૧/૨૦૨૫

[૧.૦] હાલની અપીલ અપીલકર્તા – મૂળ સામાવાળા નં. ૨ – રિલાયન્સ જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કો. લિમિટેડ દ્વારા વિદ્વાન મોટર એક્સિડન્ટ ક્લેઇમ્સ ટ્રિબ્યુનલ (ઓડિઝ.), રાજુલા ખાતે, જિલ્લો અમરેલી (ટૂંકમાં “વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ” તરીકે ઉલ્લેખિત) દ્વારા મોટર વ્હીકલ્સ એક્ટ, ૧૯૮૮ (ટૂંકમાં “એમ.વી. એક્ટ” તરીકે ઉલ્લેખિત) ની કલમ ૧૬૬ હેઠળ દાખલ કરાયેલ મોટર એક્સિડન્ટ ક્લેઇમ પિટિશન નં. ૧૦/૨૦૧૬ માં તારીખ ૩૧.૦૩.૨૦૨૧ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને એવોર્ડ સામે દાખલ કરવામાં આવેલ છે, જેમાં સદર વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે સામાવાળા નં. ૧ ની ક્લેઇમ પિટિશન અંશતઃ મંજૂર કરેલ છે અને ક્લેઇમ પિટિશનની તારીખથી વાર્ષિક ૮.૫% ના દરે વ્યાજ સહિત રૂ. ૩,૨૦,૮૮૦/- નું વળતર મંજૂર કરેલ છે.

[૨.૦] સંબંધિત પક્ષકારો તરફે વિદ્વાન વકીલોને સાંભળવામાં આવ્યા. બજવણી થઈ હોવા છતાં, સામાવાળા નં. ૨ તરફે કોઈ ઉપસ્થિત નથી.

[૩.૦] હાલની ક્લેઇમ પિટિશનની સંક્ષિપ્ત હકીકતો એવી છે કે અકસ્માત તારીખ ૩૦.૦૩.૨૦૧૬ ના રોજ થયો હતો, જ્યારે સામાવાળા નં. ૧ – મૂળ દાવાદાર પોતાની અલ્ટો કારમાં મહુવા થી રાજુલા આવી રહ્યા હતા અને આશરે રાત્રિના ૮.૩૦ વાગ્યે વિક્ટર અને દાતરડી ગામ વચ્ચે પહોંચ્યા ત્યારે સામેની દિશામાંથી, ટૂંક નં. જીજે-૦૪-એક્સ-૬૪૧૦ નો ચાલક પૂરઝડપે આવ્યો અને મૂળ દાવાદારની

કાર સાથે અથડાયો જેના પરિણામે મૂળ દાવાદારને ચહેરા અને માથા પર તથા શરીરના અન્ય ભાગો પર ગંભીર ઈજાઓ પહોંચી હતી. આ સંબંધમાં, મરીન (પીપાવાવ) પોલીસ સ્ટેશન ખાતે આઈ-સી.આર. નં. ૧૫/૨૦૧૬ વાળી ફરિયાદ નોંધાવવામાં આવી હતી.

[૪.૦] અપીલકર્તા તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી કીર્તિ પાઠકે રજૂઆત કરી છે કે વીમા કંપની દ્વારા ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ બનાવટી લાયસન્સના બચાવની મૂલવણી ન કરીને સદર વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે ગંભીર ભૂલ કરી છે જોકે અપીલકર્તા – વીમા કંપની દ્વારા એ સાબિત કરવામાં આવ્યું હતું કે ટ્રક નં. જીજે-૦૪-એક્સ-૬૪૧૦ નો ચાલક માન્ય અને અસરકારક લાયસન્સ ધરાવતો ન હતો, જે નિશાની ૫/૫ અને ૫/૬ પર રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું અને સદર દસ્તાવેજના પ્રકાશમાં, વીમા કંપનીને જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરવી જોઈતી હતી. વધુમાં, વીમા કંપનીએ આંક ૨૪ થી અપીલકર્તા – વીમા કંપનીના લીગલ મેનેજર અને કર્મચારી એવા એક દેવાંગભાઈ ભીખુભાઈ પરીખની પણ તપાસણી કરી હતી અને સ્થાપિત કર્યું હતું કે અકસ્માત સર્જનાર ટ્રકનો ચાલક એટલે કે અજિતકુમાર સુદર્શન ચાદવ કોઈપણ ડ્રાઈવિંગ લાયસન્સ વિના ટ્રક ચલાવી રહ્યો હતો અને આ રીતે વીમા પોલિસીની શરતો અને નિયમોનો ભંગ કર્યો છે. આથી, તેમણે અપીલ મંજૂર કરવા અરજ કરી છે.

[૪.૧] તેમણે વૈકલ્પિક રીતે એવી રજૂઆત કરી છે કે પે એન્ડ રિકવરનો હુકમ પસાર કરવાના કિસ્સામાં, બજાવણી થઈ હોવા છતાં, માલિક સાક્ષીના પાંજરામાં

ઉપસ્થિત થવામાં નિષ્ફળ રહ્યો હોવાથી અને પોતાની ફરજ હોવા છતાં લાયસન્સ અંગેની હકીકત જાહેર કરી ન હોવાથી, વીમા કંપનીએ બચાવ સાબિત કર્યો છે. આથી, તેમણે અકસ્માત સર્જનાર વાહનના માલિક પાસેથી વળતરની રકમ પે એન્ડ રિકવર કરવાનો હુકમ પસાર કરવા અરજ કરી છે. તેમણે (૨૦૧૮) ૩ એસ.સી.સી. ૨૦૮ માં રિપોર્ટ થયેલ પપ્પુ અને અન્ય વિ. વિનોદ કુમાર લામ્બા અને અન્ય ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે અને એવી દલીલ કરી છે કે જો અકસ્માત સર્જનાર વાહન બિનઅધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા ચલાવવામાં આવતું હોય અથવા કોઈ માન્ય કે અસરકારક ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ધરાવતું ન હોય, તો વીમા કંપનીને જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરવી જરૂરી છે અને સદર બચાવ વીમા કંપનીને ઉપલબ્ધ છે જે વીમા કંપની દ્વારા પહેલેથી જ રજૂ કરવામાં આવ્યો છે અને સાબિત કરવામાં આવ્યો છે.

[પ.૦] મૂળ દાવાદાર તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી નિશિત ભાલોડીએ એવા કારણોસર અપીલનો વિરોધ કર્યો છે કે મૂળ દાવાદાર એક ત્રાહિત પક્ષકાર છે જેને અકસ્માત સર્જનાર વાહનનો ચાલક માન્ય અને અસરકારક લાયસન્સ ધરાવતો હતો કે નહીં તે હકીકત સાથે કંઈ લેવાદેવા નથી. તેમણે વધુમાં એવી રજૂઆત કરી છે કે સદર વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે પુરાવાની યોગ્ય મૂલવણી કરી છે અને લાયસન્સ બનાવટી હતું તે હકીકત સંબંધે સદર વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કોઈ પણ પુરાવો રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી અને બચાવ પણ સાબિત થયો નથી. આથી, સદર વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવેલ વળતર મેળવવા માટે મૂળ દાવાદાર હકદાર છે. આથી, તેમણે હાલની અપીલ નામંજૂર કરવા વિનંતી કરી છે.

[૬.૦] અપીલકર્તા – મૂળ સામાવાળા નં. ૨ એ વળતરની રકમના કારણોસર અથવા અન્ય કોઈપણ કારણોસર વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને એવોર્ડને પડકાર્યો નથી પરંતુ માત્ર અકસ્માત સર્જનાર વાહન ટ્રકના ચાલકના “બનાવટી લાયસન્સ” નો પ્રશ્ન જ ઉપસ્થિત કર્યો હોવાથી, હાલની અપીલ સીમિત દાયરામાં વિચારણા હેઠળ લેવામાં આવે છે.

[૭.૦] સંબંધિત પક્ષકારો તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાનું અવલોકન કરતાં, એવું જણાય છે કે અકસ્માતની તારીખે, અકસ્માત સર્જનાર વાહનનો ચાલક કોઈ માન્ય કે અસરકારક લાયસન્સ ધરાવતો ન હતો. સદર બચાવ સાબિત કરવા માટે, વીમા કંપનીએ આંક ૨૪ પર અપીલકર્તા – વીમા કંપનીના લીગલ મેનેજર એવા એક દેવાંગભાઈ પરીખની તપાસણી કરી છે, જેમણે જણાવ્યું છે કે અકસ્માત સર્જનાર ટ્રક, અકસ્માતના સમયે, ચાલક અજિતકુમાર ચાદવ દ્વારા માન્ય અને અસરકારક લાયસન્સ ધરાવ્યા વિના ચલાવવામાં આવી રહ્યો હતો અને આ રીતે, તેણે વીમા પોલિસીના નિયમો અને શરતોનો ભંગ કર્યો છે. જો આપણે સદર સાક્ષીના પુરાવાનું, વિશેષ કરીને તેમની ઊલટતપાસનું અવલોકન કરીએ તો, એવું જણાય છે કે તેમણે જણાવ્યું છે કે તેઓ માત્ર છેલ્લા ૩ વર્ષથી જ અપીલકર્તા – વીમા કંપનીમાં નોકરી કરી રહ્યા હોવાથી તેમને પુરાવા અંગે કોઈ અંગત જાણકારી ન હતી અને તેમણે વધુમાં કબૂલ્યું છે કે તેઓ ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ અંગે કોઈ અભિપ્રાય આપી શકે નહીં અને તેમણે સ્પેરછાએ વધુમાં જણાવ્યું છે કે ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ બનાવટી હતું કે નહીં તે તેઓ કહી શકે નહીં. વધુમાં, તેમણે કબૂલ્યું છે કે તેમણે કે તેમની

કંપનીએ ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ રજૂ કરવા માટે અકસ્માત સર્જનાર ટ્રકના ચાલક કે માલિકને કોઈ નોટિસ આપી નથી.

[૭.૧] સદર પુરાવાનું અવલોકન કરતાં, સદર વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ એવા નિષ્કર્ષ પર આવી હતી કે માત્ર નિશાની પ/ર પરનો દસ્તાવેજ કે પુરાવો રજૂ કરવો મદદરૂપ થશે નહીં કારણ કે વીમા કંપની એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે કે અકસ્માતની તારીખે, અકસ્માત સર્જનાર વાહન ટ્રકનો ચાલક – અજિતકુમાર ચાદવ કોઈ માન્ય કે અસરકારક લાયસન્સ ધરાવતો ન હતો. સદર હકીકત સાબિત કરવા માટે, વીમા કંપનીએ પ્રાદેશિક વાહનવ્યવહાર કચેરી (આર.ટી.ઓ.) ની કચેરીમાંથી કે અન્ય કોઈ સ્થળેથી કોઈ વિશ્વસનીય પુરાવો રજૂ કર્યો નથી. ઉપરોક્ત બાબતને ધ્યાને લેતાં, માત્ર લેખિત જવાબમાં રજૂઆત કરવા માત્રથી તે પોતે બચાવ બની જતો નથી અને જે રજૂઆત કરે છે તેણે તે હકીકત સાબિત કરવી પડે છે અને અકસ્માતની તારીખ અને સમયે અકસ્માત સર્જનાર વાહનનો ચાલક માન્ય અને અસરકારક લાયસન્સ ધરાવતો ન હતો તે સ્થાપિત કરવા માટે કોઈપણ સામગ્રીના અભાવમાં, વીમા કંપનીને જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરી શકાય નહીં અને સદર વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલે વીમા કંપની પર વળતર ચૂકવવાની જવાબદારી યોગ્ય રીતે લાદી છે અને સદર વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી.

[૭.૨] જ્યાં સુધી અપીલકર્તા – વીમા કંપનીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા પપ્પુ અને અન્ય (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આધાર રાખવામાં આવેલ ચુકાદાનો સંબંધ છે,

વીમા કંપનીને બચાવ ઉપલબ્ધ છે પરંતુ તે જ સમયે, સદર બચાવ સાબિત કરવાનો બોજો પણ વીમા કંપની પર છે અને સદર ચુકાદામાં સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી છે કે પુરાવાનો બોજો કેવી રીતે સ્થાપિત કરવો અને તેનું ખંડન કેવી રીતે કરવું. અહીં, હાલના કેસમાં, વીમા કંપનીએ લેખિત જવાબમાં એવી રજૂઆત કરી છે કે અકસ્માતની તારીખે, કોઈ અસરકારક કે માન્ય ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ ન હતું અને તેથી પોલિસીની શરતનો મૂળભૂત ભંગ થયો છે, જે વીમા કંપનીએ પુરાવો રજૂ કરીને સાબિત કરવું જરૂરી છે. જો વીમા કંપની સદર બચાવ સ્થાપિત કરવામાં સફળ થાય તો વીમા કંપની જવાબદારીમાંથી મુક્ત થવા અથવા વાહનના માલિક પાસેથી પે એન્ડ રિકવરનો હુકમ મેળવવા હકદાર બને છે. આવા કોઈપણ પુરાવાના અભાવમાં, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ ચુકાદો અપીલકર્તાને કોઈ સહાય કરશે નહીં અને આથી, પે એન્ડ રિકવરનો હુકમ પસાર કરવા માટે કોઈ કેસ બનતો નથી.

[૭.૩] તેમ છતાં પણ, બનાવટી ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સના કિસ્સામાં, વાહનના માલિકની કોઈપણ સંજોગોમાં ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સની ખરાઈ અંગે તપાસ કરવાની કોઈ ફરજ હોઈ શકે નહીં અને ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ બનાવટી હતું તે માત્ર હકીકત સ્વતઃ વીમા કંપનીને જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરતી નથી. આ સંબંધમાં, ૨૦૨૪ (૨) જી.એલ.આર. ૧૩૭૧ માં રિપોર્ટ થયેલ રિલાયન્સ જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કો. લિમિટેડ વિ. સોમાભાઈ છગનભાઈ પરમાર ના કેસમાં આ અદાલતની કોઓર્ડિનેટ બેંચના નિર્ણય અને ૨૦૨૨ એ.સી.જે. ૧૮૬૮ માં રિપોર્ટ થયેલ ઋષિ

પાલ સિંઘ વિ. ન્યૂ ઇન્ડિયા એશ્યોરન્સ કો. લિમિટેડ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો જરૂરી છે, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે વાહનના માલિક પાસેથી ચાલકની નિમણૂક કરતાં પહેલાં તેના ડ્રાઇવિંગ કૌશલ્યની ચકાસણી કરવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે અને એકવાર તેને સંતોષ થાય કે ચાલક વાહન ચલાવવા માટે સક્ષમ છે, તો તેની પાસેથી ચાલકના ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સની ખરાઈ ચકાસવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવતી નથી. આ સંબંધમાં, ૨૦૨૩ એસ.સી.સી. ઓનલાઇન એસ.સી. ૧૩૯૮ માં રિપોર્ટ થયેલ ઇફ્કો ટોકિયો જનરલ ઇન્સ્યુરન્સ કો. લિમિટેડ વિ. ગીતા દેવી અને અન્ય ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો જરૂરી છે.

[૮.૦] ઉપરોક્ત સમગ્ર પરિપ્રેક્ષ્યને ધ્યાને લેતાં, વિદ્વાન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને એવોર્ડ આ અદાલત દ્વારા કોઈપણ હસ્તક્ષેપ માંગી લેતા નથી અને એ હકીકતને ધ્યાને લેતાં અપીલ નિષ્ફળ જાય છે કે અપીલકર્તા – વીમા કંપની વીમા પોલિસીની શરતો અને નિયમોનો મૂળભૂત ભંગ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે કે જે વીમા કંપનીને જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરવા તરફ દોરી શકે અને તેથી, હાલની ફર્સ્ટ અપીલ નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

[૯.૦] સદર ટ્રિબ્યુનલ, એફ.ડી.આર. માં અને/અથવા ટ્રિબ્યુનલ પાસે પડેલી સમગ્ર એવોર્ડ થયેલી રકમ, તેના પર મળવાપાત્ર વ્યાજ, જો કોઈ હોય તો, તે સહિત, જો હિસ્સાની વહેંચણી પહેલેથી નક્કી કરવામાં ન આવી હોય તો તે નક્કી કર્યા બાદ, એકાઉન્ટ પેચી ચેક / એન.ઇ.એફ.ટી. / આર.ટી.ઞ.એસ. દ્વારા, યોગ્ય

ચકાસણી કર્યા પછી અને નિયત પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યા બાદ દાવાદારને ચૂકવી આપશે.

[૮.૧] ચૂકવણી કરતી વખતે, સદર ટ્રિબ્યુનલ કોર્ટ ફી, જો ચૂકવવામાં ન આવી હોય તો, નિયમો/કાયદા અનુસાર બાદ કરશે.

[૮.૨] રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી, જો કોઈ હોય તો, સંબંધિત ટ્રિબ્યુનલને તુરંત જ પરત મોકલી આપવામાં આવે.

સહી/-

(હસમુખ ડી. સુથાર, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====